

Dr. Jordi Carbonell Pallarés i
Dra. Núria Gil Duran són professors de la
Universitat Rovira i Virgili i autors del projecte
museològic

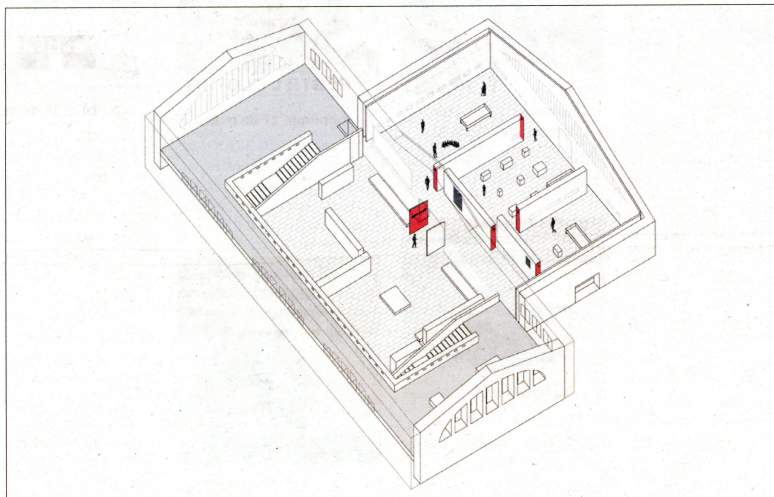
Projecte museològic de la nova sala d'art del Museu de Tortosa

L'any 1900 es fundà el Museu de Tortosa amb caràcter de col·lecció arqueològica. Ja a l'inventari de l'any 1902 apareix la Secció d'Art Modern que configura una col·lecció de pintura, dibuix, gravats i escultura que cronològicament abraça el final del segle XIX i el segle XXI, amb la majoria d'autors ebrencs.

La col·lecció d'Art del fons del Museu de Tortosa es compon principalment de pintura i escultura, on trobem representats 83 autors de perfil estilístic i qualitatiu divers. A Tortosa no hi ha Museu d'Art, ni tampoc a tot el territori de les Terres de l'Ebre, cosa ja detectada al Pla d'acció cultural a les Terres de l'Ebre (2010), al Pla estratègic de Tortosa (2018) i al Consell Assessor del Museu (2018). Per tant, des de l'administració s'observa la necessitat de planificar una adaptació d'un dels pavellons de l'Escorxador, realitzant el projecte arquitectònic i donant contingut a les figures artístiques més rellevants dels darrers segles.

L'Escorxador i el seu recinte és de planta rectangular delimitat per 7 dels 16 pavellons que el configuren i un mur que els uneix, amb una superfície total de 5.533 m². L'interior està format per carrers, pavellons i un pati porticat amb arbrat de llimoners. La superfície total construïda fins a l'actualitat és de 3.022 m² i la de l'espai exterior de 2.010 m². El projecte del nou pavelló anirà destinat al pavelló 8, i l'adequació es realitzarà com a sala d'exposicions d'art.

L'actual Museu de Tortosa és un equipament patrimonial que presenta una sala d'exposició permanent, una sala de reserva, una sala d'exposicions temporals i una aula polivalent o aula didàctica. El Museu d'Història de Tortosa és una institució cultural que es fa càrrec de l'adquisició, conservació, investigació, comunicació i exhibició de bens culturals de diferent naturalesa referits a la història de la ciutat. El nou espai serà dedicat als artistes tortosins més importants, els quals van viure la segona part del segle XIX i els primers anys del segle XX. El fet de fer un espai dedicat a l'art de forma rectangular comportarà la utilització exhaustiva dels metres lineals de paret (78 m²) per

Plànol de l'ampliació del Museu de Tortosa

tal de penjar les pintures, dibuixos i gravats dels artistes representats. Tanmateix, l'espai central serà emprat per a l'exposició d'escultures.

L'objectiu general d'aquest nou àmbit és mostrar la importància de les arts tortosines finiseculars a través dels seus tres representants més importants: Antoni Casanova Estorach, Francesc Gimeno i Agustí Querol. Per tant, es mostraran un seguit de pintures, escultures i dibuixos que mostrin la significació de la seva aportació a les nostres arts. Així mateix, per tal de fer un discurs equilibrat serà necessari completar els fons museístics mitjançant una política de dipòsits i adquisicions.

Antoni Casanova Estorach (Tortosa, 1847 - París, 1896) fou el primer artista tortosí de transcendència internacional. La seva obra se situa entre l'òrbita de la High class painting i la pintura acadèmica del gènere d'història. Les seves obres d'execució virtuosa i de temàtica anecdòtica foren molt cotitzades en el mercat artístic europeu i nord-americà. Casanova va representar durant anys l'artista d'èxit, que destacava als certàmens artístics oficials i al mateix temps venia exitosament les seves obres de petit format i execució detallada i alguns cops preciosista a les millors galeries internacionals. Fou un dels pintors catalans vuitcentistes que

tingué més prestigi internacional. Les seves obres foren molt cotitzades en els mercats artístics europeu i nord-americà el darrer terç del segle XIX. Casanova representà l'artista d'èxit, que destacava als certàmens oficials amb pintures de gran format de tema històric i, al mateix temps, triomfaven al circuit comercial les seves obres de petites dimensions d'assumpte anecdòtic. Es formà a Barcelona primer amb Josep Planella i després a la Llotja amb Claudi Lorenzale. Culmina la seva formació a l'Escuela Superior de Pintura y Escultura de San Fernando a Madrid, on a més obtindria el seu primer reconeixement en ser guardonat amb una menció honorífica a l'Exposició Nacional de Belles Arts de 1867. En tornar a Barcelona obtingué la Pensió de Roma de la Diputació provincial de Barcelona i a la Ciutat Eterna s'integraria al grup de pintors joves seguidors i amics de Marià Fortuny. Després de la mort de Fortuny el pintor s'instal·la a París el 1875 i es dedicaria a pintar assumptes anecdòtics ambientats al segle XVIII i clergues i frares en situacions divertides. Durant anys la seva pintura gaudí d'èxit comercial i les obres que enviava a les exposicions oficials sovint eren premiades. El 1886 fou nomenat cavaller de l'orde d'Isabel la Catòlica i l'any següent obtingué una medalla de bronze a l'Exposició Universal de París.

Francesc Gimeno i Arasa (Tortosa, 1858 - Barcelona, 1927) és un dels pintors més significatius de l'art català del canvi de segle. Fou un artista de trajectòria solitària que es mantingué al marge de l'art oficial, del Modernisme, del Noucentisme i de les avantguardes. Es formà a Tortosa al taller de pintura decorativa de Manuel Marqués, posteriorment a Barcelona i a Madrid amb el paisatgista realista Carlos de Haes (Brussel·les, 1826 - Madrid, 1898) a la vegada que estudiava la pintura barroca del Museu del Prado, especialment la de Diego Velázquez i José Ribera. A finals dels anys vuitanta s'instal·la a Barcelona on durant molts anys exerciria de pintor decorador i a les estones de lleure pintaria els seus quadres de cavallet. Sempre representà el seu entorn, la seva família i els paisatges dels voltants d'on vivia, i el palesava amb un estil realista, impulsu i carregat d'expressivitat, sense concessions de cap mena. La seva pintura fou ignorada pels crítics durant anys però per contra els artistes joves postmodernistes la van admirar per la seva interpretació enèrgica de la realitat. A partir de la segona dècada del segle XX la seva obra començà a ser reconeguda i Gimeno es va poder dedicar exclusivament a la pintura. Els darrers anys va fer nombroses campanyes paisatgístiques a la Costa Brava, a Mallorca, el Vallès i l'Alt

Camp i també seria aleshores quan pintaria nombrosos autoretrats amb un estil abruptament expressionista.

Agustí Querol Subirats (Tortosa, 1860 - Madrid, 1909) és el noi del barri de Santa Clara, on els pares tenien el domicili familiar i un forn de pa. De ben jove marxa a Barcelona i es forma al taller de l'escultor Vallmitjana. El 1883 obté la 1a Beca al pensionat de la Reial Acadèmia Espanyola a Roma. Marxa a l'abril del 1884 i torna a Espanya i s'instal·la a Madrid el 1887. Obté la 2a Pensió a Roma els anys 1889-1891. Al setembre del 1902 rep un homenatge dels tortosins i el fan fill predilecte i posen el seu nom a la plaça de la font. El 1907, a les eleccions generals espanyoles encapçala la llista del partit conservador a Roquetes i guanya. Podem afirmar, així, que era un escultor i polític, generós, treballador, rebel, lluitador i excèntric. Agustí Querol, l'apassionat poeta, escultor i empresari teatral mor a Madrid el 1909 amb fama i honors i amb una immensa fortuna. Fou l'escultor que més va marcar tota la generació. L'any 2009, el Museu del Prado inicia la Sala 61 amb la col·lecció del XIX, anomenada Sala de Pintura d'Història I, on l'escultura Sagunto d'Agustí Querol presideix el centre de l'esmentada sala. El seu mecenes, Cánovas del Castillo va nomenar Querol vicedirector del Museu d'Art Modern. Querol representa l'academisme eclèctic d'inspiració classicista durant el segle XIX espanyol. Va ser la figura central amb interessos estètics antics i moderns. Va anar del neobarroc a l'eclectisme retòric i posseïa una rigorosa formació acadèmica i historicista, base de l'eclectisme retòric i realista. Va tenir un estudi modest al Paseo del Obelisco, de Madrid, però l'autèntic palau de les arts és el taller del madrileny carrer del Cigne, on rebia personatges com Azorín o Pío Baroja. Alfons XIII i Victòria Eugènia, la Casa Reial, li van regalar l'estudi on treballaven més de quaranta persones, entre ells els germans Cerveto, de Tortosa. Els premis, medalles i encàrrecs monumentals arreu del món fan de Querol l'artista més internacional de l'època.